Uvod u programiranje

- predavanja -

prosinac 2020.

22. Standardna biblioteka

- 3. dio -

Standardna biblioteka

<stdio.h>
Formatted Input and Output

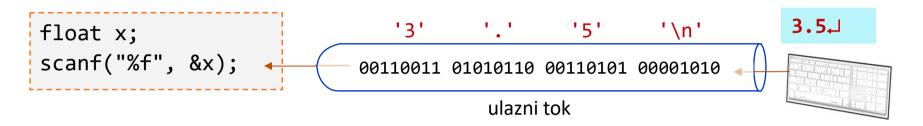
scanf, fscanf

```
int scanf(const char *format, ...);
int fscanf(FILE *stream, const char *format, ...);
```

- scanf(format, ...) ≡ fscanf(stdin, format, ...)
- čitanje znakova iz standardnog ulaza (scanf) ili zadanog ulaznog toka (fscanf), u skladu s formatom kojim se definiraju
  - dopušteni oblik ulaza
  - vrste konverzija koje nad ulazom treba obaviti da bi se dobile vrijednosti točno određenog tipa
- vrijednosti dobivene konverzijom znakova s ulaza redom se upisuju u memoriju na mjesta određena preostalim argumentima (pokazivačima na objekte)
  - funkcija vraća broj vrijednosti koje je uspjela upisati u objekte na koje pokazuju argumenti
  - Opisane su tek najvažnije mogućnosti funkcije scanf.
  - Detaljniji opis funkcije scanf može se pronaći u gotovo svakom C priručniku.

Zašto se govori o konverziji?

 funkcija iz ulaznog toka čita znakove (bajtove od kojih svaki sadrži po jednu ASCII vrijednost znaka)

- obavlja konverziju pročitanih znakova u podatak odgovarajućeg tipa (tip podatka određen je konverzijskom specifikacijom). U konkretnom slučaju, realni broj standardne preciznosti, IEEE 754
  - **01000000 01100000 00000000 00000000**
- rezultat dobiven konverzijom upisuje na mjesto u memoriji na koje pokazuje argument &x, dakle u varijablu x
- budući da se konverzija obavlja prema specifikacijama iz formata
  - scanf, printf i slične funkcije se nazivaju funkcije za formatirani ulaz/izlaz

Format za funkciju scanf

- format za funkciju scanf može sadržavati
  - konverzijske specifikacije
    - npr. %d, %f
  - bijele praznine, odnosno bjeline (whitespace)
    - znak praznine (space, ASCII 32₁₀) ili vodoravni tabulator (horizontal tab,
       ASCII 11₁₀)
  - ostale (non-whitespace) znakove

Konverzijska specifikacija

Opći oblik %[*][širina][modifikator]specifikator

opcionalni modifikator	specifikator	konverzija u tip
	С	znak
h - short 1 - long 11 - long long	d	cijeli broj
	u	cijeli broj bez predznaka
	0	cijeli broj (iz oktalnog zapisa)
	х	cijeli broj (iz heksadekadskog zapisa)
1 - double L - long double	f	realni broj
	s, []	niz znakova

- npr. %hd: konverzijska specifikacija za konverziju u short int
- konverzijske specifikacije nalažu sljedeće
  - preskoči sve eventualne bjeline na ulazu (osim za specifikator c i [...])
  - čitaj dok god znakovi na ulazu odgovaraju specifikatoru

```
short i; unsigned int j; int k;
float x; double y;
char c; char niz[20];
scanf("%hd%x%d", &i, &j, &k);
scanf("%f%lf", &x, &y);
scanf("%c%s", &c, niz);
```

```
····12
···F2
↓
512·-7.5e5<mark>·.2</mark>·↓
···Iva
```

- %hd preskače 4 praznine, čita znakove 12, pretvara ih u short 12
- %x preskače 5 praznina, novi red, 2 praznine, čita znakove F2, pretvara ih u unsigned int 242
- %d preskače novi red, čita znakove 512 i pretvara ih u int 512
- %f preskače prazninu, čita znakove -7.5e5 i pretvara ih u float -7.5·10⁵
- %1f preskače prazninu, čita znakove .2 i pretvara ih u double 0.2
- %c ne preskače ništa, čita prazninu i upisuje njezinu ASCII vrijednost u varijablu c
- %s preskače novi red, 3 praznine, čita znakove Iva, upisuje ih u polje niz i dodaje '\0'
- dvije praznine i znak za novi red ostaju na ulazu, nepročitani

Specifikator [znakovi]

- konverzijske specifikacije %[znakovi] i %[^znakovi] slične su specifikaciji %s po tome što čitaju znakove s ulaza i pohranjuju ih u niz znakova kojeg na kraju terminiraju znakom '\0', uz sljedeće razlike:
  - ne preskaču bjeline na ulazu
  - %[znakovi] čita sve znakove s ulaza koji se nalaze u znakovi
  - %[^znakovi] čita sve znakove s ulaza koji se ne nalaze u znakovi
- primjeri specifikacija
  - %[abcdefABCDEF0123456789]
    - učitava znakove dok god se na ulazu nalaze heksadekadske znamenke
  - %[·\n]
    - učitava znakove dok god se na ulazu nalaze praznine ili oznake novog retka
  - %[^\n!]
    - učitava znakove dok god se na ulazu ne pojavi oznaka novog retka ili znak uskličnik

```
char niz1[40], niz2[40];
char niz3[40], niz4[40];
scanf("%[ABCDEF0123456789]", niz1);
scanf("%[^\n!]", niz2);
scanf("%[\!\n]", niz3);
scanf("%[^.]\", niz4);
```

```
C00Fa····!·↓
·······↓
·Mali·auto↓
dobro·vozi.·Narocito↓
u·gradu↓
```

- %[ABCDEF0123456789] čita znakove C00F, upisuje u niz1 i terminira niz1
- %[^\n!] čita znakove a····, upisuje u niz2 i terminira niz2
- %[·!\n] čita znakove !·↓·····↓·, upisuje u niz3 i terminira niz3
- znakovi .·Narocito → u·gradu → ostaju na ulazu, nepročitani

Konverzijska specifikacija

```
%[*][širina][modifikator]specifikator
```

- opcionalna širina (pozitivni cijeli broj)
  - čitaj najviše zadani broj znakova

```
int i, j;
float x;
scanf("%3d%5d", &i, &j);
scanf("%5f", &x);
```

```
<mark>123</mark>45···3.141</mark>5926↓
```

- %3d čita znakove 123 i pretvara ih u int 123
- %5d čita znakove 45 i pretvara ih u int 45
- %5f preskače 3 praznine, čita znakove 3.141 i pretvara ih u float 3.141
- znakovi 5926↓ ostaju na ulazu, nepročitani

Konverzijska specifikacija

%[*][širina][modifikator]specifikator

- instrukcija funkciji scanf da treba suspendirati konverziju i pridruživanje. Znakovi će se pročitati u skladu s ostatkom navedene specifikacije, ali se konverzija neće obaviti
  - to znači da za dotičnu specifikaciju ne treba navesti pripadni pokazivač
  - korisno ako neke znakove na ulazu treba samo preskočiti

```
int i; float x;
scanf("<mark>%*[#]<mark>%d</mark>", &i);
scanf("%*[·\n#C]<mark>%f</mark>", &x);</mark>
```

```
<mark>#####<mark>150</mark>·C↓
#####<mark>9.65</mark>·paskala↓</mark>
```

- %*[#] čita znakove ##### i zanemaruje ih
- %d čita znakove 150 i pretvara ih u int 150
- * * [· \n#C] čita znakove · C##### i zanemaruje ih
- %f čita znakove 9.65 i pretvara ih u float 9.65
- znakovi •paskala → ostaju na ulazu, nepročitani

Bjeline i ostali znakovi navedeni u formatu

- Bjelina u formatu
  - instrukcija za funkciju scanf da treba preskočiti sve sljedeće bjeline na ulazu (space, horizontal tab i newline) dok god se ne pojavi neki non-whitespace znak
- Ostali (non-whitespace) znakovi u formatu
  - svaki non-whitespace znak zahtijeva da se na ulazu pojavi upravo takav znak

Napomena uz konverzijsku specifikaciju %c

 specifikacija %c ne preskače bjeline na ulazu. Stoga, ako se namjerava učitati samo znak koji nije bjelina, potrebno je prvo pomoću bjeline navedene u formatu preskočiti bjeline na ulazu

```
char c1, c2, c3;
scanf("%c%c%c", &c1, &c2, &c3);
```

```
<mark>A∙</mark>B∙₊
C₊
```

- %c čita znak A i upisuje ga u c1
- %c čita znak praznine i upisuje ga u c2
- %c čita znak B i upisuje ga u c3

```
char c1, c2, c3;
scanf("<mark>·%c·%c•</mark>%c", &c1, &c2, &c3);
```


- u formatu nema što preskočiti na ulazu
- %c čita znak A i upisuje ga u c1
- u formatu preskače znak · na ulazu
- %c čita znak B i upisuje ga u c2
- %c čita znak C i upisuje ga u c3

Na

Napomena uz konverzijsku specifikaciju %s

 specifikacija %s prestaje učitavati niz znakova kada naiđe na prvu bjelinu na ulazu

```
char niz1[40], niz2[40], niz3[40];
scanf("%20s", niz1);
scanf("%s", niz2);
scanf("%3s", niz3);
```

```
..Ana.Marija
...Ivana.↓
```

- %20s preskače znakove · · , čita znakove Ana, upisuje ih u niz1 i terminira niz
- %s preskače znak · , čita znakove Marija, upisuje ih u niz2 i terminira niz
- %3s preskače znakove ↓・・・, čita znakove Iva, upisuje ih u niz3 i terminira niz

Napomena uz konverzijsku specifikaciju %s

niz znakova koji sadrži bjeline može se pročitati pomoću %[...]

```
char niz1[40], niz2[40];
scanf("<mark>%[^\n]%*c</mark>", niz1);
scanf("<mark>%[^\n]%*c</mark>", niz2);
```

```
··Ana·Marija<mark>↓</mark>
···Ivana·<mark>↓</mark>
```

- %[^\n] čita znakove ··Ana·Marija, upisuje ih u niz1 i terminira ga. Zaustavlja se ispred \n.
- %*c preskače znak \n
- %[^\n] čita znakove ···Ivana·, upisuje ih u niz2 i terminira ga. Zaustavlja se ispred \n.
- %*c preskače znak \n

Prijevremeni prekid izvršavanja funkcije

 ako znak na ulazu ne odgovara konverzijskoj specifikaciji, funkcija se prijevremeno prekida. Ostatak ulaza, uključujući znak koji nije odgovarao konverzijskoj specifikaciji, ostaje nepročitan.

```
int n, rez; float x, y;
rez = scanf("<mark>%f%d</mark>%f", &x, &n, &y);
```

- %f preskače · · , čita znakove 1.5, pretvara u float 1.5, upisuje u x
- %d preskače znakove · · , čita znakove 62, pretvara u int 62, upisuje u n
- %f čita znakove .50, pretvara u float 0.5, upisuje u y
- znak $\rightarrow$ ostaju na ulazu, nepročitan. Funkcija je vratila 3 $\Rightarrow$ rez = 3

```
int n, rez; float x, y;
rez = scanf("<mark>%f%d</mark>%f", &x, &n, &y);
```

- %f preskače · · , čita znakove 1.5, pretvara u float 1.5, upisuje u x
- %d preskače znakove · · , točka nije u skladu s %d, vraća se na stdin
- znakovi .62.50 → ostaju na ulazu, nepročitani. Funkcija vraća 1 ⇒ rez = 1

```
int i, j;
float x, y, z;
scanf("%d%d⋅%f⋅%f⋅", &i, &j, &x, &y, &z);

***-15.012*****-24+5e2***-8↓
```

- %d preskače · · · · , čita znakove 38, pretvara u int 38, upisuje u i
- %d preskače znakove →・・・, čita znakove -15, pretvara u int -15, upisuje u j
- u formatu bi preskočila bjeline kad bi ih bilo na ulazu. Ne radi ništa.
- %f bi preskočio bjeline kad bi ih bilo na ulazu. Čita znakove .012, pretvara u float
   0.012, upisuje u x
- u formatu preskače · · · · · ↓ · ·
- %f bi preskočio bjeline kad bi ih bilo na ulazu. Čita znakove 24, pretvara u float 24.0, upisuje u y
- u formatu bi preskočila bjeline kad bi ih bilo na ulazu. Ne radi ništa.
- %f bi preskočio bjeline kad bi ih bilo. Čita +5e2, pretvara u float 500.0, upisuje u z
- u formatu preskače · · ·
- znakovi -8

  ostaju na ulazu, nepročitani. Funkcija vraća 5

```
int d, m, g, rez;
rez = scanf("Datum: %d. %d. %d. %d", &d, &m, &g);
```

```
Datum: •15.1.2017. ↓
```

- Datum: preskače Datum:
- %d preskače , čita 15, pretvara i upisuje u d
- . iz formata preskače . na ulazu ... itd. Na kraju, znakovi . → ostaju na ulazu, nepročitani

```
rez = scanf("Datum:%d.%d.%d", &d, &m, &g); Datum·:·15.1.2017.↓
```

- Datum: ne odgovara znakovima na ulazu. Funkcija se prijevremeno prekida, vraća 0
- znakovi ·:·15.1.2017. ostaju na ulazu, nepročitani
- za popravak bi bilo dovoljno u formatu iza Datum staviti jednu prazninu

- u formatu bi preskočila bjeline kad bi ih bilo na ulazu. Ne radi ništa.
- svi cijeli brojevi će se uspjeti pročitati. Funkcija vraća 3
- na kraju, znakovi . → ostaju na ulazu, nepročitani

printf, fprintf

```
int printf(const char *format, ...);
int fprintf(FILE *stream, const char *format, ...);
```

- printf(format, ...) ≡ fprintf(stdout, format, ...)
- pisanje znakova na standardni izlaz (printf) ili zadani izlazni tok
   (fprintf), u skladu sa zadanim formatom
- vrijednosti argumenata navedenih iza formata formatiraju se u skladu s konverzijskim specifikacijama
  - ostali znakovi koji se nalaze u formatu ispisuju se nepromijenjeni
- funkcija vraća broj znakova koje je ispisala ili EOF ako se pri ispisu dogodi pogreška

- Opisane su tek najvažnije mogućnosti funkcije printf.
- Detaljniji opis funkcije printf može se pronaći u gotovo svakom C priručniku.

Konverzijska specifikacija

Opći oblik %[znak][širina][.preciznost][modifikator]specifikator

opcionalni modifikator	specifikator	konverzija iz tipa i oblik ispisa
	С	znak
h - short 1 - long 11 - long long	d	cijeli broj
	u	cijeli broj bez predznaka
	0	cijeli broj, oktalna notacija
	x, X	cijeli broj, heksadekadska notacija (a-f ili A-F)
1 - double L - long double	f	realni broj bez prikaza eksponenta
	e, E	realni broj s eksponentom, ispis e ili E
	g, G	realni broj s eksponentom ili bez, ispis e ili E
	S	niz znakova
	р	pokazivač

Konverzijska specifikacija

%[znak][širina][.preciznost][modifikator]specifikator

- širina (pozitivni cijeli broj) određuje najmanju širinu polja za ispis
  - za zadanu širinu n, ispisat će se najmanje n znakova
  - ako je n veći od potrebne širine podatka, podatak se pozicionira desno unutar polja ispisa širine n, s vodećim prazninama
  - ako je podatak širi od n, ili ako širina nije zadana, podatak će se ispisati u širini koja je potrebna za ispis tog podatka
- preciznost (pozitivni cijeli broj)
  - za e, E, f: određuje broj znamenki iza decimalne točke
  - za ostale specifikatore ima drugačije značenje, ovdje se preciznost za te specifikatore neće razmatrati
  - ako se preciznost ne zada, koristi se preciznost po definiciji (npr. za e, E, f, to je šest znamenki iza decimalne točke)

Konv

Konverzijska specifikacija

%[znak][širina][.preciznost][modifikator]specifikator

- pruža dodatne mogućnosti prilagodbe ispisa, npr.
  - ispis vodećih nula
  - ispis predznaka i za pozitivne brojeve
  - lijevo pozicioniranje u polju ispisa

```
float x = 321.f, y = 1.234e-7f, z = 7.65432e9f;

printf("|%f|%f|%f|\n", x, y, z);

printf("|%10f|%10f|%10f|\n", x, y, z);

printf("|%10.4f|%10.4f|\n", x, y, z);

printf("|%.4f|%.4f|\n", x, y, z);

printf("|%3.1f|%3.1f|\n", x, y, z);

printf("|%13.11f|%13.11f|\n", x, y, z);
```

```
|321.000000|0.000000|7654320128.000000|

|321.000000|··0.0000000|7654320128.000000|

|··321.0000|···0.00000|7654320128.0000|

|321.0000|0.0000|7654320128.0000|

|321.0|0.0|7654320128.0|

|321.000000000000|0.00000012340|7654320128.0000000000000|
```

```
float x = 321.f, y = 1.234e-7f, z = 7.65432e9f;
printf("|%e|%e|%e|\n", x, y, z);
printf("|%15e|%15e|%15e|\n", x, y, z);
printf("|%15.2E|%15.2E|%15.2E|\n", x, y, z);
```

```
|3.210000e+002|1.234000e-007|7.654320e+009|
|··3.210000e+002|··1.234000e-007|··7.654320e+009|
|····3.21E+002|····1.23E-007|····7.65E+009|
```

```
float x = 321.f, y = 1.234e-7f, z = 7.65432e9f;
printf("|%g|%g|%g|\n", x, y, z);
printf("|%15G|%15G|\n", x, y, z);
```

```
|321|1.234e-007|7.65432e+009|
|·····321|····1.234E-007|···7.65432E+009|
```

```
char *s1 = "Ana ";
char *s2 = " Iva";
char *s3 = "Ana-Marija";
printf("|%s|%s|%s|\n", s1, s2, s3);
printf("|%12s|%12s|%12s|\n", s1, s2, s3);
printf("|%6s|%6s|%6s|\n", s1, s2, s3);
```

```
|Ana | Iva|Ana-Marija|
|·····Ana |·····Iva|··Ana-Marija|
|··Ana·|···Iva|Ana-Marija|
```

Preusmjeravanje toka standardni izlaz

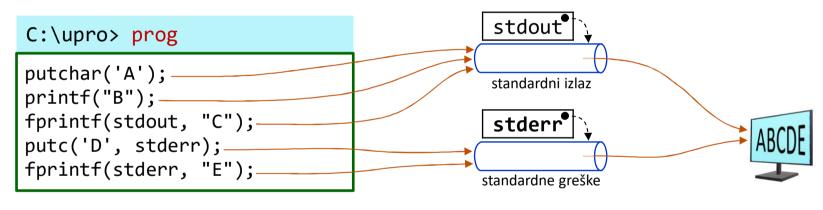
 Standardni izlazni tok može se preusmjeriti u trenutku pokretanja programa (na razini operacijskog sustava)

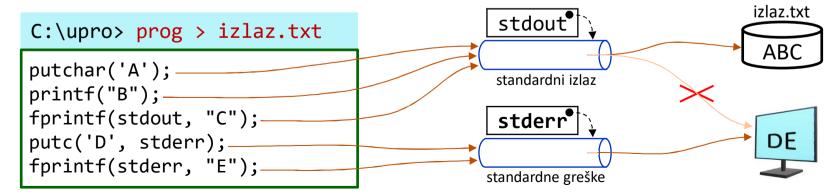
```
10. □
int main(void) {
                                          fib.txt
   printf("Upisite n > ");
   scanf("%d", &n);
   if (n < 1 || n > 46) {
      printf("Prevelik/premalen n");
      exit(1);
   for (i = 1; i \le n; i = i + 1) {
                                          50↓
      printf("%d\n", fib i);
```

```
C:\upro> prog > fib.txt↓
      Upisite n > 1
C:\upro> prog > fib.txt↓
fib.txt Upisite n > Prevelik/premalen n
```

Tok standardne greške

- pored tokova standardni ulaz i standardni izlaz, u trenutku pokretanja programa automatski se otvara i tok standardne greške
  - slično eksternim varijablama stdin i stdout, eksterna varijabla stderr je tipa pokazivač na tok standardne greške

Korištenje toka standardna greška

 Ako neki sadržaj na zaslon treba ispisati bez obzira na eventualno preusmjeravanje standardnog izlaza, treba koristiti izlazni tok standardne greške

```
int main(void) {
   fprintf(stderr, "Upisite n > ");
   scanf("%d", &n);
   if (n < 1 || n > 46) {
      fprintf(stderr, "Prevelik/premalen n");
      exit(1);
   for (i = 1; i \le n; i = i + 1) {
      printf("%d\n", a_i);
```

```
C:\upro> prog > fib.txt↓
<mark>Upisite n > </mark>10↓
```

fib.txt

```
1
1
2
3
5
```

```
C:\upro> prog > fib.txt↓
Upisite n > 50↓
Prevelik/premalen n
```

fib.txt

Preusmjeravanje toka standardni ulaz

Preusmjeravanje standardnog ulaza

```
int main(void) {
   printf("Upisite n > ");
   scanf("%d", &n);
   if (n < 1 || n > 46) {
      printf("Prevelik/premalen n");
      exit(1);
   for (i = 1; i \le n; i = i + 1) {
      printf("%d\n", fib i);
```

```
ulaz.txt 10
```

```
C:\upro> prog < ulaz.txt↓
Upisite n > 1
1
2
3
5
...
```

Preusmjeravanje toka standardni ulaz i izlaz

Istovremeno preusmjeravanje standardnog ulaza i izlaza

```
10
                                           ulaz.txt
int main(void) {
                                            C:\upro> prog < ulaz.txt > fib.txt↓
   printf("Upisite n > ");
   scanf("%d", &n);
   if (n < 1 || n > 46) {
                                           fib.txt
                                                     Upisite n > 1
      printf("Prevelik/premalen n");
      exit(1);
   for (i = 1; i \le n; i = i + 1) {
                                                     . . .
      printf("%d\n", fib_i);
```


sscanf, sprintf

```
<stdio.h>
```

```
int sscanf(const char* buffer, const char* format, ...);
int sprintf(char *buffer, const char *format, ...);
```

- identične funkcijama fscanf i fprintf, osim po sljedećem: umjesto toka, kao izvor, odnosno destinaciju, funkcije koriste niz znakova.
  - sscanf je korisna u slučajevima kada je niz znakova koji se nalazi na ulazu potrebno formatirano pročitati više nego jednom
  - sprintf automatski terminira niz znakom '\0'. Funkcija je korisna onda kada u niz znakova treba upisati nešto u skladu sa zadanim formatom, a taj niz se neće ispisivati u neki tok ili će se ispisivati tek kasnije

- Programski zadatak
  - s tipkovnice učitati niz znakova koji zajedno s eventualno učitanom oznakom novog retka ne smije biti dulji od 20 znakova
  - ako učitani niz sadrži podniz OCT ili HEX, tada od početka niza pročitati oktalni, odnosno heksadekadski broj, te ga ispisati kao dekadski broj. Ako niz ne sadrži podniz OCT ili HEX ili učitavanje broja s početka niza ne uspije, ispisati poruku "Neispravan ulaz"

```
Upisite niz > 120CT Ucitan je broj 10 Upisite niz > 1eM HEX Ucitan je broj 30 Upisite niz > M1e HEX Neispravan ulaz

Upisite niz > 219 hex Upisite niz > 2
```

Rješenje

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>
int main(void) {
   char niz[20 + 1];
   unsigned int broj;
   int procitanoBrojeva = 0;
   printf("Upisite niz > ");
  fgets(niz, 20 + 1, stdin);
   if (strstr(niz, "OCT") != NULL)
      procitanoBrojeva = sscanf(niz, "%o", &broj);
   else if (strstr(niz, "HEX") != NULL)
      procitanoBrojeva = sscanf(niz, "%x", &broj);
   if (procitanoBrojeva == 1)
      printf("Ucitan je broj %d\n", broj);
   else
      printf("Neispravan ulaz\n");
   return 0;
```

- Funkcije sprintf i sscanf ne smiju se koristiti bez razloga!
  - ako program s tipkovnice treba samo pročitati, a zatim na zaslon ispisati tri cijela broja, vrlo loše je napisati:

```
char ulaz[80], izlaz[80];
int m, n, k;
fgets(ulaz, 80, stdin);
sscanf(ulaz, "%d %d %d", &m, &n, &k);
sprintf(izlaz, "%d %d %d", m, n, k);
puts(izlaz);
```

umjesto:

```
int m, n, k;
scanf("%d %d %d", &m, &n, &k);
printf("%d %d %d", m, n, k);
```